

| | |
|------------------------|-----|
| Předmluva | VII |
|------------------------|-----|

| | |
|---|---|
| I. kapitola – Barbaři a křesťané | 1 |
|---|---|

| | |
|------------------------------|---|
| I. Počátek na troskách | 1 |
|------------------------------|---|

| | |
|--|---|
| 1.1 Evropská civilizace není pokračováním antiky | 1 |
|--|---|

| | |
|---|---|
| 1.2 Evropské národy nejsou potomky Latinů či Galorománů | 2 |
|---|---|

| | |
|------------------------------------|---|
| 1.3 Barbaři zaplavili Evropu | 3 |
|------------------------------------|---|

| | |
|-----------------------------------|---|
| 1.4 Na periferii civilizace | 5 |
|-----------------------------------|---|

| | |
|---|---|
| 2. Řekové a Římané nebyli humanisty evropského ražení | 6 |
|---|---|

| | |
|---|---|
| 2.1 Obraz antiky je v evropské tradici silně zidealizován | 6 |
|---|---|

| | |
|--|---|
| 2.2 Tvrdá realita klasického Řecka | 7 |
|--|---|

| | |
|---|---|
| 2.3 Římská republika byla státem drsných dobytých | 8 |
|---|---|

| | |
|---|----|
| 3. Evropská civilizace byla od počátku křesťanská | 10 |
|---|----|

| | |
|---|----|
| 3.1 Jenom církve neutonula v záplavě barbarství | 10 |
|---|----|

| | |
|--|----|
| 3.2 Církev přetváří duchovní život barbarů | 11 |
|--|----|

| | |
|---|----|
| 3.3 Církev uchovává duchovní hodnoty předchozích civilizací | 12 |
|---|----|

| | |
|--|----|
| 4. Duchovní pouto mezi antikou a středověkem | 14 |
|--|----|

| | |
|---|----|
| 4.1 Prvotní křesťanství bylo cizí antickému myšlení | 14 |
|---|----|

| | |
|-----------------------------------|----|
| 4.2 Proměna křesťanské víry | 14 |
|-----------------------------------|----|

| | |
|---|----|
| 4.3 Křesťanství bylo povýšeno na státní náboženství | 15 |
|---|----|

| | |
|-------------------------|----|
| 4.4 Otcové církve | 17 |
|-------------------------|----|

| | |
|--|----|
| 4.5 Pomíjívá obec pozemská a věčná obec Boží | 19 |
|--|----|

| | |
|--|----|
| 5. Pět století barbarských vpádů | 20 |
|--|----|

| | |
|---|----|
| 5.1 Evropská civilizace vznikala dlouho a těžce | 20 |
|---|----|

| | |
|--------------------------------|----|
| 5.2 Pád ostrogótské říše | 20 |
|--------------------------------|----|

| | |
|---|----|
| 5.3 Arabové obsazují vizigótskou Hispánii | 21 |
|---|----|

| | |
|---|----|
| 5.4 Vpád Slovanů, Avarů a Bulharů | 21 |
|---|----|

| | |
|--|----|
| 5.5 Vikingové drancují Britské ostrovy | 22 |
|--|----|

| | |
|--|----|
| 5.6 Vyvrácení Velkomoravské říše | 23 |
|--|----|

| | |
|-------------------------------|----|
| 5.7 Úpadek Franské říše | 24 |
|-------------------------------|----|

| | |
|-----------------------------------|----|
| 5.8 Konec barbarských vpádů | 25 |
|-----------------------------------|----|

| | |
|--|----|
| II. kapitola – Pokusy o politické sjednocení Evropy | 29 |
|--|----|

| | |
|-------------------------------|----|
| 1. Odkaz Karla Velikého | 29 |
|-------------------------------|----|

| | |
|-------------------------------|----|
| 1.1 Císařská korunovace | 29 |
|-------------------------------|----|

| | |
|-------------------------------------|----|
| 1.2 Propojování Franků a Říma | 29 |
|-------------------------------------|----|

| | |
|---|----|
| 1.3 Nová politika papežství | 31 |
| 1.4 Proč se Karel nechal korunovat císařem? | 32 |
| 1.5 Založení politické Evropy | 33 |
| 1.6 Vznik císařské tradice | 34 |
| 1.7 Obnovení říše | 35 |
| | |
| 2. Porážka teokracie | 36 |
| 2.1 Církev má garantovat správný řád světa | 36 |
| 2.2 Spirituálie a temporálie | 37 |
| 2.3 Pokus o nadvládu nad Evropou | 38 |
| 2.4 Porážka císaře i papeže | 39 |
| 2.5 Vznik mocenského dualismu | 40 |
| | |
| 3. Neúspěch Habsburků | 41 |
| 3.1 Habsburkové se stali nejmocnějšími panovníky v Evropě | 41 |
| 3.2 Možnosti a omezení při sjednocování veleříše | 42 |
| 3.3 Evropa proti Habsburkům | 44 |
| 3.4 Politické důsledky porážky Habsburků | 44 |
| | |
| 4. Velký národ | 45 |
| 4.1 Francie za náboženských válek | 45 |
| 4.2 Král Slunce zahájil éru francouzského hegemonismu | 46 |
| 4.3 Mír chýším, válku palácům | 47 |
| 4.4 Francouzská republika začíná překreslovat politickou mapu Evropy | 49 |
| 4.5 Válka proti druhé koalici | 50 |
| 4.6 Další koaliční války | 51 |
| 4.7 Císař Západu | 52 |
| 4.8 Kontinentální blokáda | 53 |
| 4.9 Francie od Baltu k Jadrano | 54 |
| 4.10 Válečná tažení pro upevnění kontinentální blokády | 54 |
| 4.11 Pád Napoleonovy říše | 56 |
| | |
| 5. Tisíciletá říše nordických nadlidí | 58 |
| 5.1 Politické sjednocení učinilo z Německa nejsilnější evropskou velmoc | 58 |
| 5.2 Německé záměry v roce 1914 | 60 |
| 5.3 Krach válečných plánů | 60 |
| 5.4 Německo prohrálo v „opotrebovací“ válce | 62 |
| 5.5 Od porážky k nové válce | 63 |
| 5.6 Dobyty Evropy | 64 |
| 5.7 Blesková válka | 66 |
| 5.8 Rozhodující zlom ve válce | 68 |
| 5.9 Manévrová tanková válka | 70 |
| 5.10 Totální porážka Německa | 71 |

| | |
|--|-----------|
| 6. Lze sjednotit Evropu na bázi dobrovolnosti? | 73 |
| 6.1 Pokusy o násilné sjednocení Evropy vždy posílily její pluralitu | 73 |
| 6.2 Dobrovolné sjednocování se stalo reakcí na mimoevropskou hegemonii | 73 |
| III. kapitola – Evropa v bázni Boží | 77 |
| 1. Evropa mnichů | 77 |
| 1.1 Církev se stává hybatelem dějin | 77 |
| 1.2 Svatý Benedikt – patron Evropy | 77 |
| 1.3 Regula Benedicti | 78 |
| 1.4 Kláštery rozšiřují civilizaci | 79 |
| 1.5 Mniši vytvářejí duchovní jednotu rodící se Evropy | 80 |
| 2. Tvář Evropy v 10. století | 82 |
| 2.1 Politický chaos | 82 |
| 2.2 Hospodářská nerozvinutost Evropy | 83 |
| 2.3 Metla soukromých válek | 83 |
| 2.4 Úpadek církve a clunyjská reforma | 84 |
| 3. Jak se z římského biskupa stal papež | 85 |
| 3.1 Římská církev jako centrum všecírkevního communia a pravověrnosti | 85 |
| 3.2 Římský biskup se stává arbitrem a dědicem světovládné tradice | 87 |
| 3.3 První papež | 88 |
| 3.4 Říšské církve nahrazují antické communium | 89 |
| 3.5 Šíření víry | 89 |
| 3.6 Padělatelé listin | 91 |
| 4. Evropa papežů | 93 |
| 4.1 Proč papeže volí kardinálové | 93 |
| 4.2 Papežská monarchie | 94 |
| 4.3 Válka a mír | 96 |
| 4.4 Čas a vědění patří Bohu | 97 |
| 4.5 Žebravé řády | 98 |
| 4.6 Univerzity | 99 |
| 4.7 Scholastika | 101 |
| 5. Krize církve | 102 |
| 5.1 Papežské schizma | 102 |
| 5.2 Svatokupectví | 103 |
| 5.3 Duchovenstvo propadá mamonu | 104 |
| 5.4 Duchovní krize | 105 |
| 5.5 Konciliární hnutí | 105 |

| | |
|--|------------|
| 6. Reformace a protireformace | 108 |
| 6.1 Víra Martina Luthera | 108 |
| 6.2 Protestanti | 110 |
| 6.3 Reformovaná církev Jana Kalvína | 111 |
| 6.4 Anglikánství | 112 |
| 6.5 Katolická reforma nazývaná také protireformace | 113 |
| 6.6 Tovaryšstvo Ježíšovo | 115 |
| 7. Náboženské války | 117 |
| 7.1 Politické příčiny náboženských válek | 117 |
| 7.2 Třicetiletá válka | 119 |
| 7.3 Náboženské války nepřinesly náboženskou svobodu | 120 |
| 7.4 Politika se odděluje od náboženství | 121 |
| 7.5 Zánik politické moci církve | 122 |
| IV. kapitola – Evropská expanze | 125 |
| 1. Ohrožení ze strany islámu | 125 |
| 1.1 Muslimové oddělili Evropu od jižního a východního Středomoří | 125 |
| 1.2 Konsolidace evropské civilizace | 126 |
| 2. Křížové výpravy | 126 |
| 2.1 První rozkvět Evropy | 126 |
| 2.2 Křižáci vpadli do civilizovanějších zemí | 128 |
| 2.3 Vojenská síla Evropy | 128 |
| 2.4 Myšlenka svaté války | 129 |
| 2.5 Politické výsledky křížových výprav | 130 |
| 2.6 Duchovní a kulturní význam křížových výprav | 132 |
| 3. Humanismus jako úsvit modernity | 132 |
| 3.1 Pád Cařihradu | 132 |
| 3.2 Moderní doba začíná převratem v lidském myšlení | 134 |
| 3.3 Člověk je mírou všech věcí | 137 |
| 3.4 Antické myšlenky byly katalyzátorem, nikoli původcem | 138 |
| 4. Ovládnutí oceánů | 140 |
| 4.1 Proč byla Evropa první? | 140 |
| 4.2 Nové podněty působí ve vzájemné souvztáznosti | 142 |
| 4.3 Směr oceán, cíl neznámý | 143 |
| 4.4 Portugalsko ztrácí pozice | 145 |
| 4.5 Španělská éra | 145 |
| 4.6 Nizozemí přebírá štafetu | 146 |

| | |
|--|------------|
| 4.7 Francie a Anglie jsou zatím druhořadými mocnostmi | 147 |
| 4.8 Itálie a střední Evropa se propadají do hospodářské bezvýznamnosti | 147 |
| 4.9 Východní Evropa je izolována od evropského vývoje | 148 |
| 5. „Evropský zázrak“ | 148 |
| 5.1 Převaha Evropanů narůstá | 148 |
| 5.2 Nové pojetí vědy | 150 |
| 5.3 Všeobecná gramotnost | 152 |
| 5.4 Průmyslová revoluce | 153 |
| 5.5 Věk železnic | 153 |
| 5.6 Většinu bohatství začínají vytvářet nové společenské vrstvy | 154 |
| 5.7 Převaha Evropy v institucích | 155 |
| 5.8 Dobyvateli se stávají národní státy | 156 |
| 5.9 Politické strany | 156 |
| 5.10 Bankovnictví a finanční trhy | 158 |
| 5.11 Obchodní společnosti | 158 |
| 5.12 Technické školy | 159 |
| 6. Dobyty světa | 160 |
| 6.1 Evropskou expanzi nezastavily ani války | 160 |
| 6.2 Anglie zatlačuje Nizozemsko | 160 |
| 6.3 Velká Británie poráží Francii | 161 |
| 6.4 Napoleonské války z pohledu Velké Británie | 162 |
| 6.5 Královna vln | 163 |
| 6.6 „Národ kramářů“ | 164 |
| 6.7 Rovnováha moci | 165 |
| 6.8 Vrchol evropské expanze | 167 |
| 7. Zánik světového panství | 168 |
| 7.1 Odvrácená tvář evropské civilizace | 168 |
| 7.2 Pád evropské moci | 169 |
| 7.3 Rozpad kolonialismu | 170 |
| 7.4 USA přebírají roli vůdce Západu | 171 |
| V. kapitola – Svoboda a rovnost | 173 |
| 1. Předmoderní kořeny individualismu | 173 |
| 1.1 Tradiční společnosti jsou v politice kolektivistické | 173 |
| 1.2 Každý člověk je neopakovatelným stvořením Božím s vlastní vůlí | 175 |
| 1.3 Spor o universalie | 176 |
| 1.4 Přirozené právo a vůle jednotlivce | 176 |
| 1.5 Vůle jednotlivce může zakládat jeho práva | 177 |

| | |
|--|-----|
| 2. Morální rovnost lidí | 179 |
| 2.1 Křesťanská města | 179 |
| 2.2 Křesťanský univerzalizmus | 180 |
| 2.3 Křesťanský dualismus | 182 |
| 3. Myšlenka suverenity | 185 |
| 3.1 Barbarští váleční vůdci | 185 |
| 3.2 Králové z Boží milosti | 185 |
| 3.3 Král je mrtev – ať žije král! | 186 |
| 3.4 Státní moc je absolutní a nedělitelná | 187 |
| 4. Jednotlivec má práva | 188 |
| 4.1 Jednotlivec je nositelem subjektivních práv | 188 |
| 4.2 Přirozené právo se stává souhrnem subjektivních práv | 190 |
| 4.3 Povýšit bezprávné do občanského stavu | 190 |
| 4.4 Svoboda na anglický způsob nepotřebuje abstraktní lidská práva | 191 |
| 5. Přirozený stav a společenská smlouva | 193 |
| 5.1 Bůh odchází z politiky | 193 |
| 5.2 Politika jako projev pudu sebezáchovy | 195 |
| 5.3 Vládnout je třeba se souhlasem ovládaných | 196 |
| 5.4 Racionalistické spekulace se staly kolébkou moderní ústavnosti | 197 |
| 6. Hledání hranic moci | 199 |
| 6.1 Vznik prvního parlamentu | 199 |
| 6.2 Parlament se stává zákonodárcem | 200 |
| 6.3 Dělbá moci má zabraňovat zneužití moci | 201 |
| 6.4 Dělbá moci je zárukou politické svobody | 203 |
| 6.5 Vláda odpovědná parlamentu | 205 |
| 6.6 Role politických stran při parlamentní kontrole vlády | 207 |
| 7. První demokracie | 208 |
| 7.1 Nový Boží lid se plaví přes oceán | 208 |
| 7.2 Náboženská tolerance vystřídala fanatismus | 210 |
| 7.3 Víra a svoboda se staly nerozlučnými družkami | 211 |
| 7.4 Osadníci vytvářejí nové formy politického zastoupení | 212 |
| 7.5 Vzpurné sněmovny | 213 |
| 7.6 Vzpouřa za práva Angličanů v Americe | 215 |
| 7.7 Proměna vzpoury v revoluci | 215 |
| 7.8 Lid se stává suverénem | 217 |
| 7.9 Demokracie se zakládá psanou ústavou | 220 |
| 7.10 Demokratické instituce vyrostly z evropské tradice | 222 |

| | |
|--|-----|
| VI. kapitola – Pod praporem pokroku | 223 |
| 1. Myšlenka pokroku | 223 |
| 1.1 Dějiny se řídí Božím záměrem | 223 |
| 1.2 Věk ducha | 224 |
| 1.3 Světlo rozumu | 225 |
| 1.4 Všechno je špatně | 226 |
| 1.5 Idea pokroku | 227 |
| 1.6 Náboženství překáží pokroku | 227 |
| 1.7 Deismus – přestupní stanice na cestě k ateismu | 228 |
| 1.8 Světlé zítřky | 229 |
| 2. Lesk a bída absolutních monarchů | 230 |
| 2.1 Vznik moderního úřednictva | 230 |
| 2.2 Politická ekonomie | 231 |
| 2.3 Inteligence | 232 |
| 2.4 Symbióza pokroku a absolutismu | 233 |
| 2.5 Každý je služebníkem státu | 234 |
| 2.6 Modernizace habsburské říše | 236 |
| 2.7 Reformy zasahují celou Evropu | 237 |
| 3. Evropská revoluce pod taktovkou Francie | 238 |
| 3.1 Co očekávali Francouzi od státu | 238 |
| 3.2 Čeho se Francouzi nedočkali od králů | 239 |
| 3.3 Co si Francouzi slibovali od svolání Generálních stavů | 240 |
| 3.4 Velká francouzská revoluce se stala mytologií politických dějin Evropy ... | 241 |
| 3.5 Kdo vyjadřuje vůli lidu? | 242 |
| 3.6 Revoluce roku 1789 | 243 |
| 3.7 Deklarace práv člověka a občana | 244 |
| 3.8 Francie vyhlásila válku | 246 |
| 3.9 Revoluce roku 1792 | 247 |
| 3.10 Blaho republiky žádá popravu krále | 249 |
| 3.11 Revoluce roku 1793 | 250 |
| 3.12 Revoluční diktatura nahrazuje demokratickou ústavu | 251 |
| 3.13 Teror vyrůstá z vnitřního vývoje revoluce | 253 |
| 3.14 Teror má uskutečnit vůli lidu k revoluční ctnosti | 256 |
| 3.15 Revoluce roku 1794 | 257 |
| 3.16 Ukončit revoluci se nedaří | 260 |
| 3.17 Napoleon získává a stabilizuje státní moc | 261 |
| 3.18 Restaurace Bourbonů nevrátila starý režim | 263 |
| 3.19 Evropská revoluce pokračuje | 264 |
| 3.20 Evropská revoluce za svobodu a rovnost zvítězila v roce 1848 | 266 |

| | |
|--|------------|
| 4. Národ nade vše | 267 |
| 4.1 Jak vzniká národ? | 267 |
| 4.2 Slovo národ měnilo svůj význam | 268 |
| 4.3 Středověké politické národy | 270 |
| 4.4 Národ obývá svoji vlast | 270 |
| 4.5 Národy jsou přirozenou formou existence lidstva | 274 |
| 4.6 Splynutím lidu a národa se zakládá demokratický národní stát | 275 |
| 4.7 Rodí se nové národy | 276 |
| 4.8 Fenomén nacionalismu | 278 |
| 4.9 Politické důsledky nacionalismu | 279 |
| | |
| 5. Kult síly | 282 |
| 5.1 Buržoazie a proletariát | 282 |
| 5.2 Systém pozitivní vědy | 283 |
| 5.3 Mravnost a spravedlnost jsou nevědecké | 284 |
| 5.4 Politické ideologie | 285 |
| 5.5 Politická hnutí | 288 |
| 5.6 Imperialismus | 289 |
| 5.7 Politická moc smí zasahovat do všeho | 291 |
| | |
| VII. kapitola – Konec evropské nezávislosti | 293 |
| | |
| 1. Velká válka | 293 |
| 1.1 Masakr | 293 |
| 1.2 Vnitropolitické příčiny války | 294 |
| 1.3 Vystřízlivění z válečného opojení | 297 |
| 1.4 Totální válka se vede i v zázemí | 298 |
| 1.5 Rusko se zhroutilo první | 299 |
| 1.6 Zhroucení Německa a Rakouska-Uherska | 301 |
| | |
| 2. Mír vítězů | 302 |
| 2.1 Diktát z pozice síly | 302 |
| 2.2 Právo národů na sebeurčení | 304 |
| 2.3 Rychlý konec poválečných nadějí | 308 |
| 2.4 Škodí demokracie národům? | 310 |
| | |
| 3. Nacionálněsocialistická revoluce | 312 |
| 3.1 Světová hospodářská krize podlomila důvěru v demokracii | 312 |
| 3.2 Nacismus jako pokroková a revoluční ideologie | 314 |
| 3.3 Vědecký rasismus | 316 |
| 3.4 Vznik panské rasy | 320 |
| 3.5 Tažení Árijců na jih | 321 |

| | |
|--|------------|
| 3.6 Rasa, národ a stát | 322 |
| 3.7 Revoluční státostrana | 325 |
| 3.8 Cesta do říšského kancléřství | 327 |
| 3.9 Hitlerova revoluce | 329 |
| 3.10 Glajchšaltování | 331 |
| 3.11 Postavení občana v nacistickém státě | 332 |
| 3.12 Zahraniční cíle nacismu | 334 |
| | |
| 4. Rozdělení Evropy | 336 |
| 4.1 Společnost národů | 336 |
| 4.2 Politika usmiřování | 337 |
| 4.3 Vznik nacistické Evropy | 340 |
| 4.4 Protihitlerovská koalice | 347 |
| 4.5 Formování poválečné Evropy | 349 |
| 4.6 Rozpad protihitlerovské koalice | 353 |
| 4.7 Lidové demokracie | 356 |
| 4.8 Rozdělení Německa dokončilo rozdělení Evropy | 357 |
| 4.9 Rozdělení Evropy bylo důsledkem ztráty její politické nezávislosti | 359 |
| | |
| 5. Komunistická revoluce | 360 |
| 5.1 Materialistická teorie pokroku | 360 |
| 5.2 Marxovo pojetí třídního boje | 362 |
| 5.3 Revoluční poslání proletariátu | 363 |
| 5.4 Každému podle jeho potřeb | 364 |
| 5.5 Diktatura proletariátu | 365 |
| 5.6 Revoluce se odkládá | 367 |
| 5.7 Epocha imperialistických válek a proletářských revolucí | 368 |
| 5.8 Leninská avantgarda proletariátu | 369 |
| 5.9 Leninova revoluce | 370 |
| 5.10 Rodí se totalitní diktatura | 371 |
| 5.11 Spor o industrializaci | 374 |
| 5.12 Kolektivizace a teror | 375 |
| 5.13 Vývoz komunismu do Evropy | 377 |
| 5.14 Politická tkáň komunistické totality | 379 |
| 5.15 Hospodářské neúspěchy komunismu | 381 |
| 5.16 Krach komunismu | 384 |
| 5.17 Zázračný rok 1989 | 387 |
| 5.18 Pokusy na lidské společnosti nepotvrdily správnost teorie | 389 |
| 5.19 Odchod Ruska z Evropy neobnovil evropskou nezávislost | 391 |
| | |
| Epilog – Sjednocení Evropy jako politický problém | 393 |
| | |
| 1. Unie evropských federalistů a Evropská meziparlamentní unie | 393 |

| | |
|--|------------|
| 2. Evropské hnutí a Rada Evropy | 394 |
| 3. Cesta k Evropskému společenství uhlí a oceli | 396 |
| 4. Nejvážnější pokus o politické sjednocení Evropy | 398 |
| 5. „Velký národ“ poprvé | 399 |
| 6. Vznik Evropského hospodářského společenství | 401 |
| 7. Politický charakter EHS | 402 |
| 8. Britská konkurence | 404 |
| 9. „Velký národ“ podruhé | 405 |
| 10. Rozšíření EHS | 407 |
| 11. Evropská rada | 408 |
| 12. Evropský parlament | 410 |
| 13. Návrhy na další sjednocování Evropy | 412 |
| 14. Chrám Evropské unie | 413 |
| 15. Rozšíření Unie a reforma institucí | 416 |
| 16. Ústava pro evropské občany | 418 |
| 17. „Velký národ“ potřetí | 419 |
| 18. Reformu institucí provedla Lisabonská smlouva | 421 |
| 19. Účel politického sjednocení Evropy | 422 |
| 20. Idea politické Evropy | 423 |
| Použitá literatura | 427 |
| Jmenný rejstřík | 431 |